

De geschiedenis van je vraagstelling

Sinds een jaar vraag ik onderzoekers die mij consulteren hoe goed ze de *geschiedenis van hun vraagstelling* kennen. Niet altijd vind ik hun antwoorden geruststellend. Soms lijkt hen de tijd te ontbreken zich te verdiepen in wat voorgangers schreven over hun vraagstelling en er vervolgens over na te denken. Vaak lijkt het vliegen en hollen om met dataverzameling te beginnen, de hete adem van de subsidiegever in hun nek.

Het [strategisch onderzoeksbeleid van de HvA](#) noemt de Urban Vitality Open Science checklist een leidraad voor open science werkstijlen voor de HvA. De checklist richt zich op transparantie in het gehele onderzoeksproces en het voorkómen van verspilling. Bijvoorbeeld door het structureel betrekken van het werkveld en onderzoeksupport. De 14 punten in de checklist zijn elk, via een klikbare infographic, verbonden met een corresponderend hoofdstuk in een online manual dat elk punt actiegericht toelicht. Punt 1 op de checklist stelt de vraag welk praktijkprobleem of kennishiaat je onderzoek rechtvaardigt. Vaak is er literatuuronderzoek nodig om die vraag te beantwoorden.

Zijn data uit nieuw onderzoek altijd waardevol? Mijn promotor overreedde het ministerie van WVC (nu VWS) om hem 300 duizend gulden te geven waarmee hij alle gepubliceerde klinische trials over effectiviteit van een flink aantal complementaire geneeswijzen zou samenvatten. Dit in plaats van met dat geld één nieuwe trial te financieren zonder te weten wat die zou toevoegen. Systematisch literatuuronderzoek is een goede manier om de geschiedenis van je vraagstelling te leren kennen. Maar hoe doe je het? Ik denk dat je zelden zonder hulp van een doorgewinterde informatiespecialist kunt. Iemand met wie je, als (tijdelijk) teamlid, kunt sparren over hoe ver je terug moet in de tijd en naar welk soort literatuur je (nog meer) zou kunnen kijken. En of er eventueel aangrenzende topics zijn, die relevant zijn voor je hoofdonderwerp. Maar vooral over de vraag waar die publicaties zich bevinden. Mijn indruk is dat we aan de HvA, ondanks dat we onszelf steeds vaker een kennisinstelling noemen, veel te weinig in onderzoek gespecialiseerde informatiespecialisten hebben. Bij Faculteit Gezondheid zie ik onderzoekers uitwijken naar de Academische ziekenhuizen en ik vraag me af hoe het bij de andere faculteiten gaat. Wijkt men uit naar de UvA en de VU?

De HvA moet zich emanciperen en zelf investeren in professionalisering van zijn *information retrieval services*, liefst dicht bij de kenniscentra geplaatst, minder als ondersteuners, meer als (tijdelijk) lid van onderzoeksteams. Meer teams science met de informatiespecialist als volwaardig, zij het tijdelijk, teamlid.

Ik promoveerde lang geleden op de vraag in hoeverre hoge doses vitamine C (equivalent van 20 sinaasappels per dag) de wondgenezing bij doorligwonden bespoedigen. Dat heeft raakvlakken met scheurbuik [en het beroemde experiment met 12 scheurbuikpatiënten](#) op volle zee van de Schotse scheepsarts, James Lind. Het verhaal waar de Britse zeelieden hun bijnaam 'Limeys' aan over hielden. Daarover had ik een en ander gelezen. Maar ik verzuimde om mijn literatuuronderzoek echt systematisch te doen. Misschien had ik mezelf teveel beperkt tot gerandomiseerde experimenten en studies die elektronisch vindbaar waren (Medline terug tot 1964). Pas toen ik mijn laatste hoofdstuk schreef, besloot ik, als mosterd na de maaltijd, literatuur te lezen uit de Tweede Wereldoorlog. In WWII beschikte men in Engeland zeer beperkt over citrusfruit en de dagelijkse inname van vitamine C bleef vaak tot 10 mg beperkt. Toch zag men geen gestoorde wondgenezing in de bevolking. En hoewel die gegevens niet bewezen dat extra grote doses vitamine C zinloos zijn voor de menselijke wondgenezing, plaatsten ze mijn negatieve studieresultaten in een breder kader. Ik vroeg me zelfs af of ik ruim 4 jaar van mijn leven zou hebben besteed aan het genereren van die resultaten als ik die oude literatuur veel eerder had gekend.

Fascinerend wat je met gedegen literatuuronderzoek zoal kunt doen. In *De Vergeten Wetenschappen* (Bert Bakker, 2010) beschrijft Rens Bod het relaas van Lorenzo Valla, die in 1440 bewees dat het Vaticaan haar claim op wereldlijk gezag baseerde op een vervalst document. Door strenge toepassing van chronologie, logica en gedegen kennis van het Latijn toonde Valla aan dat het document de 'Schenking van Constantijn' later geschreven was dan werd beweerd. Valla stond op de schouders van zijn landgenoot en voorloper informatiespecialist, Poggio Bracciolini. Poggio had Europa afgezocht naar de bronnen waarop Valla bouwde. Ook bij moderne systematische reviews beveel ik het chronologisch lezen over en weergeven van de resultaten van je vraagstelling aan.

Laat informatiespecialisten helpen ons praktijkgericht onderzoek nóg relevanter te maken. Laten we er meer aantrekken, de bestaande sterker voor onderzoek interesseren en ze betrekken bij onze aanvragen en in de aanloop naar verzameling van nieuwe gegevens. Als nieuwe gegevens tenminste iets toevoegen.

Gerben ter Riet, juni 2023